

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунального закладу
«Мирогощанський психоневрологічний інтернат»
Рівненської обласної ради**

12.06.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.06.2023 групою НПМ здійснено відвідування комунального закладу «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Струц Олена Валеріївна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Григор'єв Олег Валерійович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Чеська, буд. 11-А, с. Мирогоща Друга, Дубенський р-н, Рівненська обл., 35623.

Керівник установи: директор – Буркацький Григорій Григорович.

Згідно з Положенням комунального закладу «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради, затвердженого рішенням Рівненської обласної ради від 17.03.2020 № 1631, інтернат є стаціонарним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 120 осіб. На день відвідування у пансіонаті перебувало 118 чоловіків. Серед підопічних – 10 дієздатних осіб, 108 підопічних – особи, визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними (із них 101 підопічний перебуває під опікою закладу).

У закладі мешкає 118 осіб, яким встановлено групи інвалідності, 19 осіб – ліжкові хворі.

Окрім того, до інтернату евакуйовано 24 внутрішньопереміщених осіб із закладів Донецької області.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 90,5 штатних одиниць, з яких 48,5 – медичний персонал (1,0 штатна одиниця – лікар загальної практики-сімейний лікар, 1,0 – лікар-психіатр, 14,5 – сестри медичні, 30,5 – молодші медичні сестри, 1,0 – сестра-господиня, 0,5 – дезінфектор), три психологи, два соціальних працівника. Проте, фактична чисельність персоналу не дозволяє повністю забезпечити надання необхідного догляду та доступу до медичної допомоги.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я від 21.06.2019 № 1420 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охорони здоров'я, психіатрія, терапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

Окрім того, заклад має ліцензію на придбання, зберігання, перевезення, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, термін дії якої закінчився 24.03.2022, але на період воєнного стану та двох місяців після його завершення строк її дії вважається продовженим. Засоби, які містять наркотичну речовину, зберігаються у спеціально відведеному приміщенні у сейфі.

Витрати на медикаменти на 1 особу на добу становлять 4,17 грн.

Територія ПНІ огорожена, доглянута, підопічні вільно пересуваються територією установи, мають можливість відпочивати. На території функціонують котельня, банний комплекс. Нещодавно було завершено реконструкцію житлового корпусу № 4 – сучасного медичного центру з місцями для проживання підопічних та проведено ремонт приміщення бані-пральні (фото 1). У житловому корпусі № 4 є кабінет фізіотерапії, кімната психологічного розвантаження, масажний кабінет, спортивний зал, кабінет для занять творчістю, у яких на момент відвідування спеціалісти займалися з підопічними. З підопічними працюють два психологи, два соціальних працівника та фахівець з фізичної реабілітації та інструктор з працетерапії (фото 2, 3, 4).

Будівлі інтернату обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне обслуговування. Вікна інтернату не заготовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі.

Під час відвідування встановлено, що адміністрацією інтернату здебільшого вживаються заходи щодо реалізації права підопічних на достатній життєвий рівень. Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, медикаментами, необхідним сезонним одягом та персональними контейнерами із предметами особистої гігієни. Одяг та постільна білизна підопічних персоналізовані, зберігаються на окремих полицках, які підписані (фото 5). Кімнати підопічних чисті, проводиться щоденне прибирання. Загалом у закладі створено позитивне терапевтичне середовище (фото 6).

Під час відвідування встановлено, що харчування підопічних здійснюється через аутсорсинг: приміщення харчоблоку та основні засоби передані Рівненською обласною радою в оренду приватному надавачу послуг. Харчоблок інтернату перебуває в належному санітарному стані, належно зберігаються добові проби з приготовлених страв та ведеться уся необхідна документація. Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, наявне денне та перспективне меню.

На кожного підопічного ведуться особові справи, підписуються договори про надання соціальної послуги відповідно до Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.02.2018 № 1901.

ПНІ дотримано вимоги Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147, а саме: гематологічний контроль підопічним, які приймають клозапін, здійснюється щомісячно.

У ПНІ облаштоване укриття, яке обладнане усім необхідним для перебування усіх підопічних та персоналу закладу. У достатній кількості є ліжка, є умивальники, туалетні кабінки, генератор для вироблення електроенергії, підключено опалення, водопостачання, освітлення та вентиляція. Укриття має два виходи. Всередині обладнано медичну частину та сформовано необхідні запаси медикаментів, питної води та засобів гігієни (фото 7, 8, 9). У закладі розроблено та затверджено схему оповіщення і зв'язку при реагуванні на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 12.05.2022. За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Рівненській обласній раді:

1.1. Вжити заходів щодо укомплектування вакантної посади лікаря-психіатра, одного лікаря загальної практики та додатково забезпечити ПНІ молодшим медичним персоналом.

1.2. Опрацювати питання щодо додаткового фінансування закладу.

1.3. Вирішити питання про подальше перебування у закладі евакуйованих осіб з Бородянського ПНІ та з Донецької області.

2. Рівненській обласній військовій адміністрації:

2.1. Забезпечити контроль за додержанням прав підопічних.

2.2. Забезпечити евакуйованих осіб гуманітарною допомогою.

3. Комунальному закладу «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради:

3.1. Забезпечити проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті.

3.2. Поновити та привести у відповідність до нової назви закладу службову документацію.

3.3. Встановити ширми у всіх душових кабінах для проведення санітарно-гігієнічних процедур та забезпечити доступ підопічних до засобів гігієни у санвузлах всіх житлових корпусів.

3.4. Забезпечити:

проведення гематологічного контролю підопічним, які приймають ліки із діючою речовиною «клозапін»;

дотримання норм житлової площі на одну особу відповідно до встановленого стандарту та покращення умов проживання підопічних;

ведення медичної документації відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110.

На момент відвідування неусуненими лишилися такі недоліки:

посади лікаря-психіатра та одного лікаря загальної практики вакантні;

проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра у 2022 році не проводилось;

недотримання норм житлової площі на одну особу у житловому корпусі, де розміщується відділення 2.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

1. У ході відвідування групою НППМ було виявлено, що під час видачі обіду у відділенні 3 молодші медичні сестри ставили посуд з їжею на поверхні туалетних стільців, а не на приліжкові столики або тумби (фото 10). Це створює антисанітарні умови та ризики харчових отруень. Вживання підопічними їжі у такий спосіб та у таких умовах є проявом поводження, що принижує людську гідність, та є неприпустимим.

2. Окрім того, під час обіду у відділенні 2 лише одна молодша медична сестра допомагала 28 підопічним, які там проживають. Враховуючи той факт, що підопічні з цього відділення потребують постійного стороннього догляду, медична сестра була змушена під час годування одних підопічних, інших зачиняти у приміщенні санітарно-гігієнічної кімнати, оскільки самостійно впоратись із такою кількістю осіб не вбачається можливим (фото 11, 12, 13, 14).

Таке навантаження на одну медичну сестру унеможлиблює належне виконання нею своїх обов'язків, що може призводити до порушення прав підопічних. Для догляду та постійного спостереження за підопічними відділення 2 потрібно значно більше медичного персоналу.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

3. У порушення вимог статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» та пункту 9 Типового положення про психоневрологічний інтернат (далі – Типове положення про ПНІ), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, у 2022 році адміністрацією закладу не організовано проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними, про що свідчить медична документація підопічних. Останній огляд проводився у 2021 році (фото 15, 16). Проте, відповідно до наданих групі НПМ графіків обстежень, проведення такого огляду підопічних заплановано на липень-серпень 2023 року.

4. З лютого 2022 року в інтернаті вакантна посада лікаря-психіатра. Також вакантною залишається одна посада лікаря загальної практики, що може вплинути на якість та своєчасність отримання медичної допомоги підопічними. Слід також відмітити недостатню кількість молодшого медичного персоналу, зокрема санітарок, на яких лежить значне навантаження у зв'язку з необхідністю обслуговування великої кількості підопічних, у тому числі ліжкових хворих.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

5. У ході відвідування закладу групою НПМ виявлено перенаселення в окремих приміщеннях, що є порушенням норм житлової площі на особу, встановленої на рівні 8-10 м², та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Так, у приміщенні житлового корпусу, де розташоване відділення 2, ліжка розміщені впритул одне до одного (фото 17).

6. У деяких житлових кімнатах, де знаходяться ліжкові хворі, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур (фото 18).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

7. Санітарно-гігієнічні кімнати деяких житлових корпусів закладу не повною мірою пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Зокрема, усупереч вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018) у туалетних і ванних кімнатах відсутні поручні або інші пристосування (фото 19).

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

8. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Водночас усупереч пункту 7 Типового положення про ПНІ інтернатом не всім підопічним забезпечується денна зайнятість. Через брак молодшого медичного персоналу у закладі існує практика поміщення підопічних після сніданку до «приміщення денного перебування», де вони сидять на лавках, ходять вздовж стін або дивляться телевізор, коротаючи свій час (фото 20). Підопічні, які потребують постійного догляду, не можуть в цей час перебувати у своїх кімнатах, або проводити час на свіжому повітрі, оскільки через недостатню чисельність персоналу та їх завантаженість, за ними немає кому доглядати.

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

9. Групою НПМ при аналізі документації щодо товарів, які були закуплені опікуном за особисті кошти підопічних, було виявлено закупівлю підгузків у великій кількості (фото 21). При цьому, пунктом 6 Типового положення про ПНІ передбачено, що підопічні відповідно до встановлених норм забезпечуються, у тому числі, предметами, матеріалами та інвентарем (одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, столовим посудом).

Відтак забезпечення підопічних засобами особистої гігієни, зокрема і підгузками, має здійснюватися безпосередньо інтернатом, а не закуповуватися за кошти підопічних.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Рівненській обласній раді

вжити заходів щодо заповнення вакантних посад лікаря-психіатра, лікаря загальної практики та додатково забезпечити інтернат молодшим медичним персоналом;

розглянути питання щодо можливості додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Рівненській обласній військовій адміністрації

забезпечити контроль за усуненням наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради.

3. Комунальному закладу «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради забезпечити:

проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра;

посилений контроль за ставленням персоналу інтернату до підопічних, зокрема вжити дієвих заходів для уникнення неналежного поводження з підопічними;

дотримання норм житлової площі на особу;

право підопічних на приватність, зокрема забезпечити використання у кімнатах, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширм під час здійснення гігієнічних процедур;

облаштування туалетних і ванних кімнат відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Державні будівельні норми. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»;

створення умов для участі підопічних в культурно-масових заходах та комплексі реабілітаційних заходів і денної зайнятості підопічних з урахуванням стану здоров'я та їх бажання;

дотримання вимог Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, щодо встановлених норм забезпечення підопічних.

Додатки: фотоматеріали – на 6 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Олена СТРУЦ

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

10
фото 5

фото 6

фото 7

φωτο 8

11
φωτο 9

φωτο 10

φωτο 11

фото 12

фото 13

фото 14

фото 15

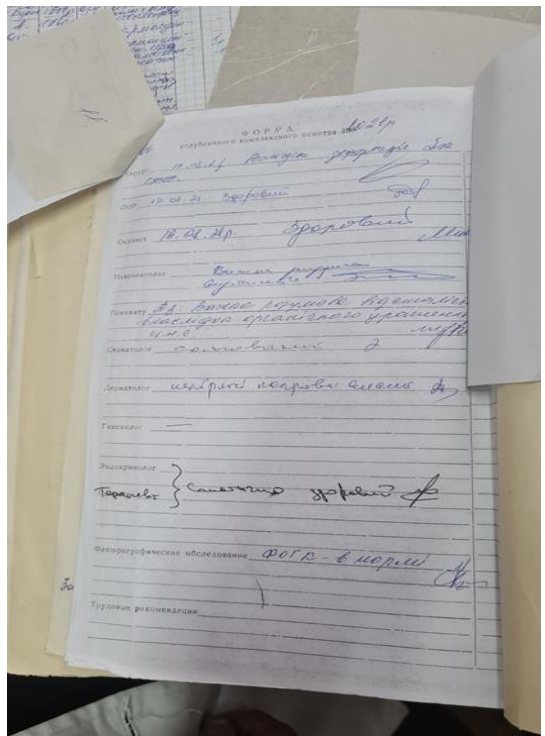
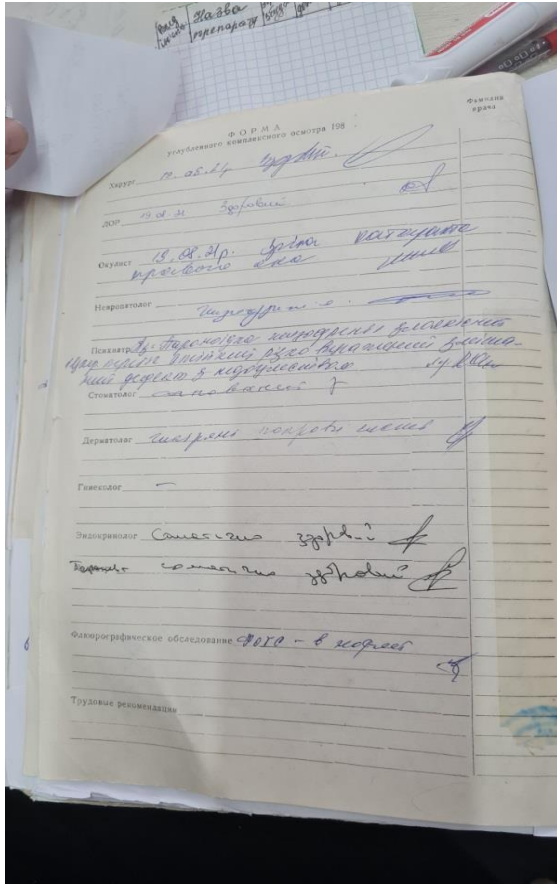

фото 16

13
фото 17

фото 18

фото 19

фото 20

фото 21

Додаток 3
до Порядку використання сум пенсій
(щомісячного довічного грошового утримання)
та/або державних соціальних допомог,
нарахованих відповідно до законодавства
дітям-сиротам, дітям, позбавленим
батьківського піклування, недієздатним особам
та особам, цивільна дієздатність яких обмежена,
які є вихованцями/підопічними
дитячих будинків-інтернатів,
психоневрологічних інтернатів
(пункт 7)

Голові комісії
Демчук Галині Василівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Соціального працівника Гранчак Т.А.
(посада, прізвище, ім'я, по батькові працівника)

ЗВЕРНЕННЯ

рошу придбати порядки, середовище, продукти, підручники
в суму 700,00 грн виконавцю(ї) підписному(ї)

[Redacted]
(прізвище, ім'я, по батькові)

побачення державного
(підстава)

17.02.2023
(дата)

[Signature]
(місце)